

Modellystsekretariatet

KOMMUNEPLAN 2018-30

PLANLÆGNING FOR TURISME

VEDTAGET 18. DECEMBER 2017

EnergiMetropol
ESBJERG

Esbjerg
Kommune

PLANLÆGNING FOR TURISME 2018-22

Esbjerg Kommunes sammenhængende
turistpolitiske overvejelser

INDLEDNING

Esbjerg Kommune har som følge af et statsligt krav til kommunerne udarbejdet Planlægning for turisme 2018-22, der er Esbjerg Kommunes sammenhængende turistpolitiske overvejelser. Planlægning for turisme er udarbejdet i et samarbejde mellem Esbjerg Erhvervsudvikling og Esbjerg Kommunes planafdeling og udgør en revision af Planlægning for turisme 2014-26.

Planlægning for turisme har til formål at begrunde og beskrive de store linjer for turismeindsatsen i Esbjerg Kommune og de konsekvenser for det fysiske miljø som denne turismeindsats har. Planlægning for turisme er udarbejdet parallelt med Esbjerg Kommunes Kommuneplan 2018-2030 og arbejder følgelig ud fra de samme politiske målsætninger som kommuneplanen. Men mens kommuneplanen via sine retningslinjer konkretiserer de politiske mål i fysikken sætter planlægningspapiret de politiske mål ind i en større strategisk sammenhæng for turismearbejdet i kommunen.

Da udgangspunktet for Planlægning for turisme er de statslige meldinger omkring turisme indledes papiret med den nye planlovs krav og politiske mål på området. Den centrale del af papiret består af en beskrivelse af de turistmæssige forretningsområder, hvor de to forretningsområder, der er relevante i Esbjerg Kommune kobles til en konkret fysik. Denne reviderede udgave fremstår uden det nøgletalsafsnit om turismeudvikling, der fandtes i Planlægning for turisme 2014-26. Det skyldes primært, at der, i det omfang, der overhovedet er ændringer i det grundlæggende billede, kun er sket en endnu tydeligere markering af Esbjerg Kommunes profil i forhold til de omliggende kommuner. Det forventes, at der også fremover kun vil ske en opdatering af nøgletallene ved hver anden revision.

Planlægning for turisme 2018-22 forventes at følge kommuneplanens fire-årige cyklus og blive revideret parallelt med næste kommuneplanrevision.

DE STATSLIGE KRAV

I planloven gives der mulighed for, at byrådet kan udpege udviklingsområder indenfor kystnærhedszonen uden særlige landskabs-, natur- eller miljøinteresser, hvor der gives større adgang til at planlægge for byudvikling og give tilladelse til anlæg.

Byrådet har med Kommuneplan 2018-30 udpeget en række, også kystnære arealer, til Grønt Danmarkskort. Der er i planlægningen af Grønt Danmarkskort taget højde for muligheden af, at byrådet udpeger udviklingsområder langs kysten. I planloven er der åbnet op for muligheden af, at erhvervsministeren på baggrund af ansøgninger fra byrådet kan meddele mellem 0 og 15 tilladelser til, at byrådet kan planlægge for og meddele landzonetilladelser til innovative og miljømæssigt bæredygtige turismeprojekter. Der arbejdes ud fra følgende fire kriterier:

1. Projekterne har et væsentligt potentiale for at skabe vækst og udvikling i kyst- og naturturismen og for øget tiltrækning af turister og er via nyskabende elementer særegne, så de kan bidrage til udviklingen af turisme i Danmark,
2. etableringen af de konkrete projekter sker i tilknytning til øvrige turismemæssige aktiviteter og er i overensstemmelse med de sammenhængende turistpolitiske overvejelser i byrådets planlægning for turisme og byrådets planstrategi,
3. projekterne indpasses arkitektonisk og opføres under særlig hensyntagen til den omkringliggende natur og landskabet, og
4. projekterne indeholder tiltag, som bidrager positivt til den omkringliggende natur og også gerne til gode naturoplevelser.

Muligheden gives på baggrund af en oprydning af uaktuelle arealreservationer til ferie- og fritidsanlæg i de kystnære områder. I Esbjerg Kommune har der i en længere årrække været udlagt et areal til golfbane med boliger omkring Novrup. Området er en af de 100 reservationer langs Danmarks kyststrækninger, som aldrig er blevet lokalplanlagt. Som et led i statens oprydning af disse arealer ophæves denne udpegning i Kommuneplan 2018-30. Intentionen i det statslige initiativ er at opnå færre, men opdaterede reservationer, der bedre kan imødekomme de aktuelle behov hos turisterhvervet.

Der peges i planloven på, at hovedindholdet i de sammenhængende turistpolitiske overvejelser er en strategi for turismeudviklingen og en realistisk udbygningsplan for turismen indenfor turistoplandet. De turistpolitiske overvejelser skal således sikre at det enkelte projekt passer ind i de visioner som byrådet har for den fremtidige turismeplanlægning.

DE POLITISKE MÅL FOR TURISMEUDVIKLINGEN I ESBJERG KOMMUNE

I turismekapitlet i Kommuneplan 2018-2030 findes følgende mål for turismeudvikling i Esbjerg Kommune:

- Esbjerg Kommune er primus motor i et tæt og konstruktivt samarbejde under rammerne af Business Region Esbjerg. På turismeområdet udbygger Esbjerg Kommune samarbejdet uden tanke for lande- og kommunegrænser for at skabe spændende oplevelser for borgere og turister.
- Esbjerg Kommune ønsker at udvikle effektivt offentlig-privat samarbejde med det formål at understøtte væksten indenfor turisme. Erhvervslivets store attraktionsværdi sikres med et tæt samarbejde mellem kommune, havn, turismeaktører og erhvervslivet.
- Esbjerg Kommune ønsker at tilbyde turistfaciliteter af høj kvalitet overfor såvel erhvervsturister som fritidsturister og herigennem skabe gode betingelser for udviklingen af en selektiv og gerne eksklusiv form for turisme i Ribe og Esbjerg. Identitetsskabende byrum og historiske bymiljøer i Ribe og Esbjerg styrkes og anvendes som aktiver.
- De turismemæssige og rekreative muligheder med strand, havn, nationalpark, verdensarv, storby, gamle købstæder og shopping er kvaliteter, der skal synliggøres og understøttes med en stadig hensyntagen til den bæredygtige udnyttelse af vadehavskystens oplevelsesøkonomiske potentiale.
- Tilgængelighed er alfa og omega for at få besøgende til kommunen, derfor skal der til stadighed arbejdes for at forbedre tilgængeligheden til Esbjerg per bil, tog og fly. Der udarbejdes principper for infrastruktur og tilgængelighed til vadehavskysten for at styre turiststrømmen uden om de mest sårbare arealer.

I Kommuneplan 2018-2030 konkretiseres ovenstående politiske mål. Her fastlægges retningslinjer for sikring og udvikling af eksisterende og kommende turistorienterede fysiske anlæg i Esbjerg Kommune. Både i kommuneplanen og i Esbjerg Kommunes sammenhængende turistpolitiske overvejelser struktureres indsatsen i forhold til VisitDenmarks forretningsområder.

Esbjerg Erhvervsudvikling bærer Esbjerg Kommunes arbejde med turisme. Initiativer som Vadehavskysten, møder og konferencer ved Vadehavskysten, Legoland Billund Resort og Partnerskab for Vestkystturisme håndteres således af Esbjerg Kommune via Esbjerg Erhvervsudvikling. I forhold til verdensarven er der udarbejdet en Strategi for Vadehavet som Verdensarv, der udstikker rollefordelingen mellem EEU og den kommunale forvaltning.

I Business Region Esbjerg samarbejder Esbjerg, Fanø, Tønder og Varde Kommuner om erhvervs- og turismerettede vækst- og udviklingsaktiviteter og -projekter. Ambitionen er at skabe landets tredje vækstcenter og udvikle en af Europas mest attraktive feriedestinationer.

Storbyregion Esbjerg er et planstrategisk og byorienteret samarbejde mellem Esbjerg, Fanø og Varde Kommuner. I dette arbejde er byturismen blevet udvalgt som indsatsområde her med særligt fokus på at anvende de historiske bymiljøer som identitetsskabende og -bærende fortællinger overfor byernes gæster. Storbyregionsamarbejdet supplerer de øvrige strategiske turismesamarbejder og koordineres i forhold til disse. Storbyregionen udgør således i højere grad et tværkommunalt indspil omkring byturisme og planlægning end en ny platform for turismeudvikling.

Nationalpark Vadehavet er en tværkommunal udpegning, der organisatorisk forener en række interessentorganisationer i beskyttelsen og brugen af Vadehavet med områdets politiske instanser, myndigheder og borgere. Turismeerhvervet er repræsenteret i nationalparkrådet, mens kommunerne er repræsenteret politisk i bestyrelsen. Nationalparkplanen fastlægger nationalparkens prioriteringer, men der foreligger ikke, som ved verdensarven, en intern strategi for, hvordan Esbjerg Kommune håndterer rollefordelingen mellem turismeerhvervet og forvaltningen i forhold til nationalparkarbejdet.

Slutteligt bør Kulturregion Vadehavet nævnes som et tværkommunalt og vadehavsorienteret samarbejde, der er båret politisk og forvaltningsmæssigt af de fire vadehavskommuner. Kulturregion Vadehavet hviler på Kulturaftale Vadehavet, der er en udviklingsaftale mellem kulturministeren og Kulturregion Vadehavet. Aftalen fokuserer på den betydning, de særlige kultur- og naturhistoriske værdier, som findes i Vadehavsregionen, har for bevidstheden om den fælles identitet.

FORRETNINGSOMRÅDER

VisitDenmark er Danmarks nationale turismefremmeorganisation, der især arbejder med markedsføring af Danmark i udlandet, og i øvrigt indsamler og formidler ny viden om turismens udvikling i Danmark. Det er også VisitDenmark, som tilrettelægger den nationale strategi for turismearbejdet i Danmark. Herunder hører VisitDenmarks forretningsområder.

Det er kun halvdelen af de turister, der besøger Danmark, der kan påvirkes gennem markedsføring. De turister der er vanskelige at påvirke er f.eks. de turister, der kun er i Danmark en enkelt dag eller dem som overnatter privat. Forretningsområderne benyttes til at målrette indsatsen mod den halvdel af turisterne i Danmark, som kan påvirkes gennem markedsføring. I VisitDenmark arbejdes der med tre forretningsområder:

- Kyst- og natur
- Storby
- Business Events

Der arbejdes i Esbjerg Kommune aktivt med forretningsområderne kyst- og natur samt business events. Forretningsområdet Storby henvender sig primært til turismeindsatsen i København og er følgelig ikke relevant i Esbjerg.

I Esbjerg Erhvervsudvikling benyttes kommunikationsplatformen Vadehavskysten som det væsentligste markedsføringsværktøj. I Vadehavskysten arbejdes der med fire målgrupper:

1. Det gode liv

Målgruppen rummer 50+, city breakers og empty nestors. Der er tale om voksne par på korte og lange ferier. De kører typisk i bil og tager også gerne færgen. De overnatter i feriehus, på hotel og på campingpladser og også på Bed & Breakfast. Deres døgnforbrug er 526,- DKK/person – turister

med en særlig kærlighed for kultur vil måske være villige til et endnu højere døgnforbrug. Målgruppen motiveres af Danmarks naturskønne rammer, hvor der er rig mulighed for at nyde livets gode stunder. De elsker at udforske de lokale byer, gå ture i naturen og de er glade for at gå på restaurant.

2. De, der allerede har fundet vej til vores område

De befinder sig i sommerhusområderne, på campingpladserne og i feriecentrene. I alt udgør denne målgruppe seks millioner overnatninger og gør dermed området her (når strandene i Varde Kommune regnes med) til det næststørste turistområde i Danmark. Gruppen omfatter *Det gode liv* samt børnefamilier – især i højsæsonen.

3. Borgere omkring Vadehavskysten

Denne gruppe er særligt interessant for vores attraktioner, restauranter, spillesteder og turoperatører. Målet er at gøre vadehavskysten.dk til deres foretrukne hjemmeside, når de skal søge efter oplevelser og shoppingmuligheder i vores område.

4. Erhvervsturister

Fritidsturister er erhvervsturister på ferie. Sagt med andre ord skal mødemulighederne også være synlige for fritidsturisten. Indsatsen for mødeturisme retter sig mod erhvervslivet og sigter efter grupper i størrelsesordenen 10-200 betalende gæster.

Markedsføringsarbejdet i Vadehavskysten defineres af disse fire målgrupper.

KYST- OG NATUR

Kyst- og naturturismen er det største forretningsområde i dansk turisme målt i omsætning og antal overnatninger. Kyst- og naturturisme defineres som al turisme med ferie som formål udenfor de fire store byer: København, Aarhus, Odense og Aalborg.

Oplevelser og deltagelse i aktiviteter fylder ganske meget som rejsemotiv, mens dansk kystliv og natur er det overordnede trækplaster. Kyst- og naturturisterne vil gerne slappe af og nyde natur og strand. De ligger dog langt fra på den lade side, da de i gennemsnit foretager 10 forskellige aktiviteter/oplevelser på ferien. Næsten alle danske kyst- og naturturister (98%) har været på ferie i Danmark tidligere – det samme gælder 86% af de udenlandske turister. En lille overvægt (56%) af kyst- og naturturisterne rejser uden børn. Tendensen er, at kyst- og naturturisten holder kortere og flere ferier – i dag er opholdslængden i gennemsnit 5,4 overnatninger.

Kyst- og naturturisterne bliver stadig mere digitale i deres rejseadfærd og mange rejsebeslutninger præges af påvirkninger på internettet, herunder personlige anbefalinger. Samtidig bruges internettet flittigt til informationsøgning både før og under opholdet. Mange bruger deres mobil, computer eller tablet til at søge information mens de er på ferien.

Døgnforbrug (inkl. Udgifter til logi, kost, oplevelser, shopping mm): 490 DKK/person (2015).

I Esbjerg Kommune er dette forretningsområde stort og væsentligt og indeholder både overnattende gæster og dagsgæster, der overnatter i oplandet. Vigtigste attraktioner i forhold til forretningsområdet er Ribe, Nationalpark Vadehavet og Esbjerg.

I kommunerne omkring Esbjerg Kommune; Varde, Fanø og Tønder, er placeret endog meget store sommerhusområder med et tilsvarende højt antal overnatninger årligt. Sommerhusovernatninger er meget væsentlige i forretningsområdet kyst og natur. Sammenlignet med nabokommunerne er der meget få sommerhusovernatninger i Esbjerg Kommune. Attraktioner og seværdigheder i Esbjerg Kommune bliver derimod udnyttet af kyst- og naturturisterne på endagsture ind i kommunen. Det drejer sig især om shopping og/eller museumsbesøg i Esbjerg samt besøg i Ribes middelalderby. Kyst- og naturturister optræder således som byturister i Esbjerg Kommune. Det vil sige, at de benytter sig af turistfaciliteter i byzonen, hvor det er let at planlægge for og udvikle faciliteterne yderligere.

Der arbejdes fra kommunens side på at opnå en mere strategisk tilgang til større events i Esbjerg Kommune. Målet er at større events understreger og fremhæver det som er særligt ved Esbjerg og Vadehavet. Større events henvender sig både til de, der bor fast i området og til kyst- og naturturister. Oplandet er potentielt stort, måske endda så stort, at et stort arrangement kan give overnattende gæster i byen.

Autocamperne hører også til i dette forretningsområde. Autocampersegmentet udgør et attraktivt vækstmarked,

der også kommer i skulderysnerne. Segmentet kommunikerer flittigt over nettet for at finde de gode autocamperpladser og fravælge de dårlige. Der er således tale om et kræsent, men attraktivt segment, der gerne vælger Esbjerg Kommunes attraktioner, og her især Ribe. De forskellige regler omkring parkering og overnatning for autocamperne kommunerne imellem gør det dog vanskeligt at markedsføre Vadehavskysten overfor segmentet. Denne problemstilling samt den helt konkrete placering af autocamperpladser i Esbjerg Kommune skal afklares for at kunne imødekomme autocampisterne og sikre en høj attraktivitet i området også overfor denne gruppe af turister.

Der er et godt udbud af campingpladser i Esbjerg Kommune. Ingen af de eksisterende campingpladser ønsker at udvikle deres campingplads udover den eksisterende matrikel.

RIBE

I Ribe er det middelalderbyen og domkirken, som er de væsentligste besøgssteder. Den generelle indsats for bevaring af Ribe, herunder den store renovering af domkirkepladsen, er meget vigtige indsatser i forhold til forretningsområdet. Udfordringen i forbindelse med byens udtryk som middelalderby har været de mange parkerede biler som, når turisten først er kommet af med sin egen bil, har generet øjet og de gode kameravinkler på de mange smukke huse, stræder og gyder. I forbindelse med trafiksanering af Ribes bymidte er der blevet ryddet op i antallet af parkerede biler og i den gennemkørende trafik. Parkering skal nu foregå på de store parkeringspladser udenfor bymidten. Nedlæggelsen af centrale parkeringspladser og en vanskeligere gennemkørsel af midtbyen ligger i tråd med trafiksaneringsplanen. Ribes bymidte omdannes således til en zone med tidsbegrænset parkering, men hvor borgere og midtbyens hotel- og vandrerhjemsgæster kan udnytte en parkeringslicens-ordning, der dog ikke nødvendigvis giver mulighed for parkering lige udenfor boligen.

Der arbejdes lokalt med udviklingen af det maritime Ribe. Udgangspunktet er Ribes fortid som havneby og handelssted med en tæt kobling til Vadehavet. Fokus er på en genetablering af forbindelserne til Sønderho og til i det hele taget at opleve Ribe fra søsiden. Fortællingen om det maritime Ribe understøtter Ribes identitet og er formidlingsmæssigt væsentlig. Udviklingen af det maritime Ribe vil styrke samspillet mellem de fredede bygninger og bygninger med høje bevaringsværdier ud mod Skibbroen, bymiljøet, og det omgivende landskab med marsken, der går helt ind til Skibbroen. Stedet er enestående, harmonisk, smukt og bevaringsværdigt. Skibbroen er et historisk tyngdepunkt i byen og er et meget attraktivt og centralt sted at opholde sig. Alle turister i byen passerer Skibbroen eller opholder sig der i kortere eller længere tid under et besøg i Ribe. Etablering af det maritime Ribe indebærer bygningen af et bådeskur ved sejlkлубben, en anlægsbro på pontoner ved Skibbroen samt etablering af faciliteter til turbaadsdrift ved Hovedengen. I fredningen af Hovedengen fremgår det, at der skal etableres et forbundet net af vandrestier, der skaber adgang til det åbne land på den anden side af Ringvejen og dermed til Vadehavets Nationalpark og Verdensarv. Der ønskes i den forbindelse etableret gangbroer / spange over Tved Å og Stampemølle Å. Alle initiativer og tiltag, herunder også dem der knytter sig til det maritime Ribe, skal forholdes til de mange fredninger og øvrige beskyttelsesforanstaltninger, der knytter sig til Hovedengen, Ribe Å og Ribe i det hele taget.

Ribe besøges af det segment indenfor forretningsområdet, der i Esbjerg Kommune omtales som city breakers eller 50+. City breakers/50+ er voksne par uden børn, der tager et par dages byferie. Det handler om shopping, museums- og restaurantbesøg og dermed aktiviteter, der knytter sig til allerede eksisterende bymidteaktiviteter, der på forskellig vis søges fremmet både fra Esbjerg Kommunes og fra handelsstandsforeningernes side.

I den sydlige del af Ribe findes Storkesøen Ribe Fiske- og Familiepark. Storkesøen defineres i kommuneplansammenhæng som et feriecenter. Feriecentrets aktiviteter er under udvikling, men kan ske indenfor den eksisterende matrikel, og ligger i tråd med intentionerne og bestemmelserne for området i både lokalplan og kommuneplan. Storkesøen er det eneste feriecenter i Esbjerg Kommune.

VADEHAVET

Esbjerg Kommunes, i geografisk forstand, største aktiv i forhold til kyst- og naturturismen er Vadehavet med dets udpegninger til UNESCO Verdensarv og Nationalpark. Den danske del af Vadehavet er anerkendt som UNESCO Verdensarv på linje med det tyske og hollandske Vadehav. Verdensarvsudpegningen omfatter tidevandsområdet samt ubeboede landområder som områderne foran digerne, Skallingen, Søren Jessens Sand, Låningsvejen til Mandø og lignende steder. Nationalparken dækker hele Esbjerg Kommunes kyststrækning, når her bortses fra den del af kyststrækningen, der er udlagt til Esbjerg Havn. Nationalparken fortsætter ind i Varde og Tønder Kommuner og dækker Fanø Kommune fuldstændigt.

Udpegningen til nationalpark og verdensarv tiltrækker naturinteresserede turister, der ønsker at opleve naturen og dyrelivet til lands og til vands. Naturturister, der ankommer uden børn, men med kikkerter og fornuftigt tøj ønsker

en autentisk oplevelse. Denne autenticitet må gerne udstrække sig til overnatningsmulighederne. Bed & Breakfast i de mindre, og kulturhistorisk set unikke, vadehavslandsbyer er i den forbindelse meget relevante. Det samme er eksempelvis gennemtænkte, kvalitetsprægede Mandø-pakker, der skal samtænkes med det store naturprojekt, der vil præge turistarbejdet på og med øen de næste år frem. Der er udlagt mulighed for i alt 27 sommerhuse på Mandø, men i forhold til arbejdet med Mandøpakkerne er sommerhuse ikke nødvendigvis det rigtige tilbud. Det er derimod en opgradering og udvidelse af Klithus Mandø og Mandø Kro samt flere tilbud om Bed & Breakfast, da disse overnatningsformer vil tiltale naturturisten. Den gennemsnitlige turist på Mandø er i dag kun på øen imens der er lavvande, det vil sige, nogle få timer. Projektet Mandø Smart Island har fokus på at understøtte øens attraktivitet og øge antallet af overnattende gæster. Dette skal blandt andet ske gennem at tage hånd om trafikforhold, IT-infrastruktur samt parkeringsmuligheder.

Al trafik til Mandø passerer Vadehavscentret, der ligger 800 m fra Vadehavet. Vadehavscentret har været igennem en større ombygning for at få et større og mere moderne udstillings- og publikumsareal. Vadehavscentret er et besøgscenter med et stort fokus på fuglelivet, og livet i det hele taget i Vadehavet. Af samme grund arrangeres der, med udgangspunkt i centret, østersture, sælture og ture for at se trækfugle. Placeringen tæt ved Vadehavet er således en forudsætning for besøgscentrets funktion. De senere år har gennemsnitsbesøgstallet været på omkring 30.000 gæster årligt. Målet er at ombygningen skal øge antallet af gæster med cirka 15.000 årligt. Det er kyst- og naturturisten der er målgruppen.

Det er nødvendigt at fastholde muligheden for at kunne udbygge og opdatere faciliteter på Mandø og ved Va-

dehavscentret for derigennem at understøtte det strategiske arbejde for turismearbejdet mellem Esbjerg Kommune, Verdensarv Vadehavet og Nationalpark Vadehavet. I Esbjerg Kommune ønskes der således ikke nødvendigvis mange nye overnatningsmuligheder. Fokus er i stedet på, at oplevelsesmulighederne skal være anderledes, unikke og kvalitetsmæssigt helt i top og gerne skal henvende sig til et stort oplandspublikum.

I baglandet lige op til nationalparken, og i flere tilfælde helt op til og ind i nationalparken, findes flere vandre- og cykelruter, det gælder eksempelvis den nationale cykelrute nummer 1 (Vestkystruten) og den internationale vandrerute North Sea Trail, der begge går på langs af vadehavskysten. Vandreruter som Drivvejen, Kongeåruten og Ansgarruten ligger i baglandet sammen med flere andre cykelruter. Esbjerg Kommune, der står for stiplanlægningen i kommunen, samarbejder med Varde, Vejen, Haderslev og Tønder Kommuner om de ruter og stianlæg, der rækker ind i indlandet.

Marbæk Plantage indgår i Nationalpark Vadehavet og fremhæves i Esbjerg Kommunes Vision 2020 med ordene: Marbæk – et unikt rekreativt naturrum i Esbjerg Kommune for styrkelse af borgernes fysiske og mentale sundhed. Der er på den baggrund udarbejdet Plan for Marbækområdet, der skal sikre områdets enestående værdier som skov- og naturområde og som en helt særlig ramme for et godt friluftsliv. Planen har herudover til formål:

- At sikre afvejningen af benyttelse og beskyttelse
- At udbrede kendskabet til Marbæk området
- At sikre gode adgangsforhold til Marbæks natur og kulturhistorie
- At sikre en rød tråd i udviklingen af området

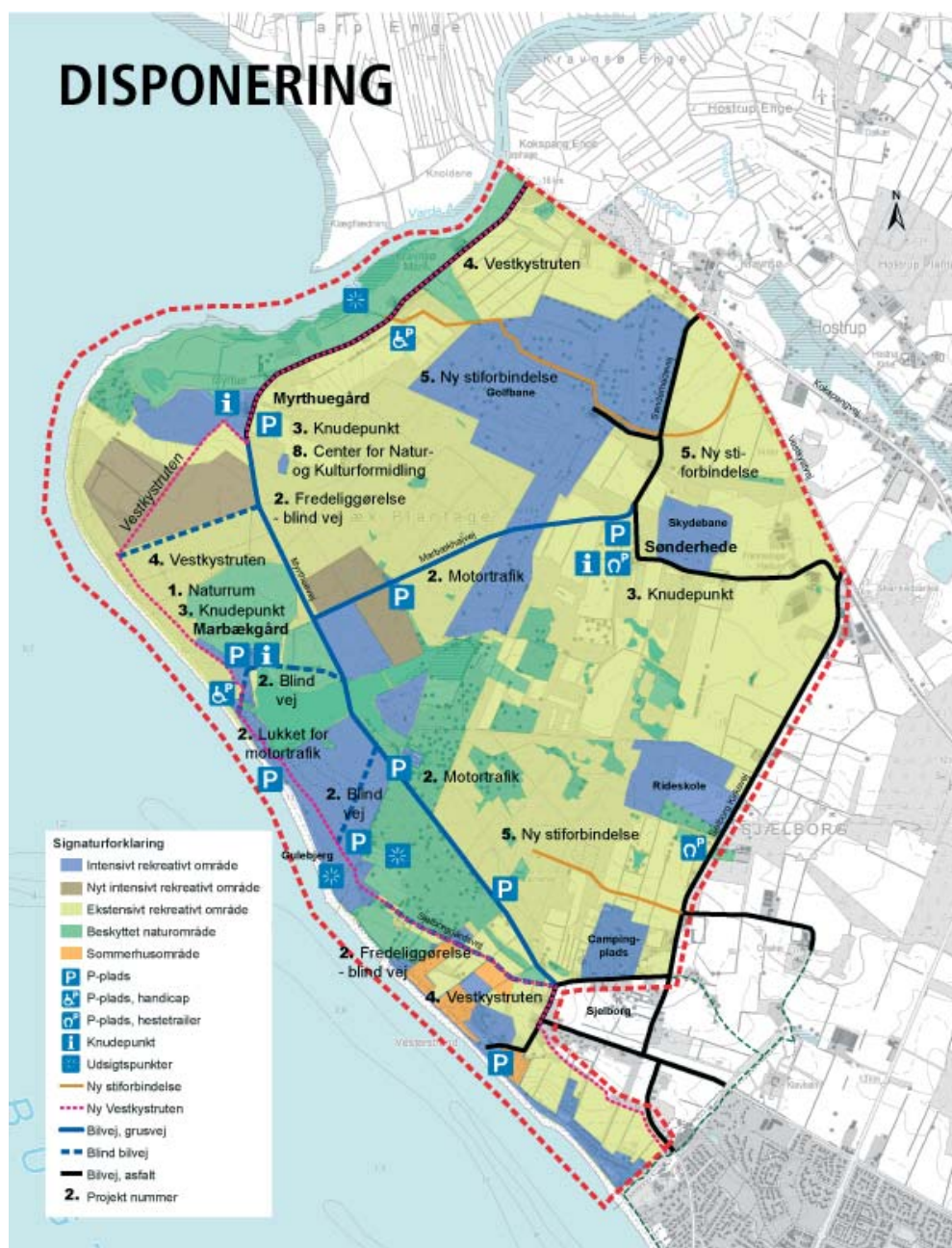
Planen er udgangspunktet for en række konkrete projekter, der kan understøtte de behov for friluftsoplevelser, som borgerne har nu og i tiden fremover. Sammenhængen mellem tidligere landskabsplaner og de fremtidige projekter sikres med Plan for Marbækområdet.

Afvejningen af benyttelse og beskyttelse håndteres via en zonerings af området i tre zoner:

- Intensiv benyttelse
- Ekstensiv benyttelse
- Naturbeskyttelse

Etablering af anlæg vil ske i områder til intensiv benyttelse. Det er eksempelvis her de såkaldte knudepunkter etableres. Knudepunkterne etableres ved allerede eksisterende byggeri og indeholder som udgangspunkt parkering, toiletter og information. Ved knudepunkterne etableres ligeledes i eller omkring de eksisterende bygninger aktivi-

▲ 1. Zonerings i Marbæk

teter som: naturlegeplads, bålplads, grillpladser og andre lignende friluftaktiviteter, der knytter op til området og ikke mindst til verdensarven og nationalparken.

Et andet meget væsentligt element i planen er at etablere sammenhængende stisystemer, der er differentieret mellem de forskellige brugere såsom vandrere, ryttere og mountainbikere ligesom den nationale cykelrute nummer 1 (Vestkyststruten) ønskes ført gennem Marbæk i stedet for udenom. Stiforbindelserne forløber primært gennem zonerne med intensiv og med ekstensiv benyttelse. Områderne til naturbeskyttelse friholdes for rekreative anlæg og friluftaktiviteter.

ESBJERG

Esbjerg by har det helt store udbud af muligheder for byturisten, der oftest er en endagsturist, som ikke nødvendigvis benytter overnatningsfaciliteter indenfor Esbjergs kommunegrænser. Byturisten benytter sig af turistfaciliteter i byzonen, hvor det er let at planlægge for og udvikle faciliteterne yderligere indenfor de allerede eksisterende rammer i kommuneplanen. Via Vadehavskysten arbejdes der for at markedsføre Esbjerg som det oplagte overnatningssted placeret midt mellem en række attraktive besøgsmaal som f.eks. Legoland, Tirpitz/Blåvand, Ribe og Vadehavscentret

Byturisme omfatter et attraktivt segment indenfor forretningsområdet, nemlig krydstogtturisterne. Krydstogtturisme er et stort uudnyttet potentiale som Esbjerg som havneby kan udvikle yderligere. Udvikling af krydstogtturisme kræver et koordineret og strategisk orienteret arbejde med handelslivet i både Esbjerg og Ribe og ikke mindst med Esbjerg Havn. Krydstogtskibene skal gerne lægge til ved kajer i Dokhavn. Herved understøttes Esbjerg Kommunes ønske og mål om, at Dokhavn anvendes til rekreative, byorienterede formål, der vil fungere godt med Dokkens domicilbyggerier. Etableringen af Landgangen (en gangbro fra Dokken til bymidten) understøtter dette mål.

Nord for Esbjerg Havn, i overgangen mellem den nordlige del af Esbjerg Havn og nationalparken er udbygningen af et helt nyt byområde med navnet Esbjerg Strand påbegyndt. Esbjerg Strand skal være et attraktivt udflugtsmaal for hele Esbjerg og for byens mange gæster og turister. Området udvikles med en stærk maritim identitet, der knytter an til den centralt placerede lystbådehavn på havneøen i midten af projektområdet. Området har potentiale for yderligere fritidsorienterede aktiviteter som f.eks. et kunstmuseum, en badestrand, en museumshavn samt offentlig og privat service knyttet til promenader og færdselsmuligheder i området, f.eks. restaurationer, cafeer og udstillinger, særlige butikstyper, værksteder, møde- og conferencefaciliteter, offentlige og private institutioner mv. Ud over de havneorienterede aktiviteter etableres domicilbyggeri både på havneøen og på Esbjerg Brygge i den sydlige

Udbygningen af Esbjerg Strand vil berøre strandbeskyttelseslinjen i området fra Molevej og frem til skulpturen *Menneske ved havet*. Anlæggelsen af Esbjerg Strand vil medføre en opfyldning, da området i dag ligger som et vandareal. Den planlagte etablering af en lystbådehavn sker i et vandareal, der er tilknyttet Esbjerg Havn som havneareal. Der er således ikke tale om etablering af en lystbådehavn i et åbent kystareal. Det kystareal, som inddrages i projektet, indgår i Den Grønne Ring. Den Grønne Ring blev anlagt i 1970'erne efter et oplæg fra 1949, tegnet af arkitekt Steen Eiler Rasmussen. Den forløb hele vejen rundt om det daværende Esbjerg og er blevet et rekreativt strøg mellem de ældre og de nye boligområder. Den Grønne Ring er i dag et 11 km langt bynært park- og naturområde. Den Grønne Ring strækker sig fra Esbjerg Strand til Paradissøerne og det fremtidige Måde friluftsområde i syd. Måde friluftsområde etableres på et større område i den sydlige del af Esbjerg. Området har i en årrække været anvendt til deponi. Deponering er ophørt og efterbehandles, så det, i det omfang det er muligt, fremover kan anvendes til friluftsområde. Der vil ikke kunne anlægges byggeri i dette område, da der ikke må graves i efterbehandlede deponeringsområder.

Esbjerg Strand vil bidrage positivt til det rekreative islæt i denne grønne struktur, der i dag afsluttes med Sædding Strandvej og et lavvandet meget lidt attraktivt kystareal, der virker indeklemmt i forhold til de mange andre anvendelser i området. Esbjerg Havn, med dets mange markante erhvervsbyggerier, udgør den sydlige afgrænsning af området for Esbjerg Strand. Nord for projektområdet ligger Fiskeri- og Søfartsmuseet, den store skulptur *Menneske ved havet* og anden bymæssig bebyggelse knyttet til Sædding. Der planlægges placeret kontordomiciler som barrierebyggerier i områdets sydside – ind mod Esbjerg Havn. Derved adskilles havnens tunge erhverv fra Esbjerg Strands rekreative anvendelser.

Som for Vadehavscentret knytter etableringen af Esbjerg Strand sig til Esbjerg Kommunes strategiske turismearbejde. I Esbjerg Kommune prioriteres det således at skabe bæredygtige og unikke oplevelsesmuligheder af meget høj kvalitet, der kan sikre turisten en god tilgang til og forståelse for Vadehavets kvaliteter, men samtidig også kan sikre, at disse kvaliteter bibeholdes ved at styre turiststrømmen, så sliddet og benyttelsen sker på få steder. Det prioriteres at opnå arkitektoniske løsninger, der kan bidrage til helhedsoplevelsen af landskabet og kysten.

BUSINESS EVENTS

Business Events defineres som al turisme med forretning som formål. Det er således den del af erhvervs- og mødeturismen, der står for kongresser, konferencer, fagmesser og andre former for møder. VisitDenmark opdeler erhvervs- og mødeturismen i to grupper:

1. Personer, som rejser for at arbejde, foretage kundebesøg eller anden forretning.
2. Personer, som rejser for at deltage i firmemøde, kongres, konference, messe, kursus, studierejse eller belønningsrejse. Denne gruppe kaldes samlet set for mødeturister eller mødedeltagere.

Esbjerg besøges især af erhvervsturister fra den første gruppe, men arbejder på også at fremme Esbjerg som et muligt mødested for mødeturister i gruppe 2.

Døgnforbrug for udenlandske mødeturister 2.070 DKK/person (danske mødeturister 1.640 DKK/person) (2014)

Den internationale mødeturisme i Danmark skaber en årlig omsætning på 20,8 mia. DKK (2016). Det er et meget attraktivt forretningsområde med et højt døgnforbrug. Mødeturisten forventer professionelle rammer, som kan sikre et gnidningsløst ophold med en optimal udnyttelse af den afsatte tid. Erhvervs- og mødeturisten er ikke på besøg for at slappe af, men for at arbejde.

Et møde kan afholdes på alt lige fra hoteller, kongrescentre og universiteter til feriecentre eller højskoler. Mange af de danske attraktioner som f.eks. museer, forlystelsesparker og slotte tilbyder også mødefaciliteter. I alt har Danmark cirka 700 officielle mødesteder, men kun fantasien, budgettet og antallet af deltagere sætter grænsen for, hvor man kan mødes. Den internationale mødeplanlægger forsøger altid at finde den bedste løsning for kunden ofte ud fra forhåndsbestemte kriterier f.eks. geografi, deltagerantal og budget. Herefter vælges en destination, som mødeplanlæggeren har god erfaring med, eller som ser ud til at kunne tilbyde den rigtige samlede løsning. Andre vigtige parametre er god tilgængelighed og infrastruktur samt selvfølgelig velegnede mødefaciliteter og hoteller. Beslutningen træffes dog ikke kun ud fra faktuelle kriterier – emotionelle værdier kan også veje tungt.

Det er for både erhvervs- og mødeturisten væsentligt, at destinationen er attraktiv og kan tilbyde et varieret udbud af restauranter, arkitektur og design samt helt specielle venues eller et særligt mødedesign, som kan bidrage til at give turisten en god samlet oplevelse.

Erhvervs- og mødeturisme står stærkt i Esbjerg by. Esbjerg Havn med de mange tilhørende virksomheder, her især indenfor offshore branchen, tiltrækker et stort antal besøgende, der opholder sig i Esbjerg by i kortere eller længere tid. De besøgende, som opholder sig i Esbjerg i længere tid, består typisk af dem, der har en projektansættelse eller på anden måde har et stykke arbejde at udføre i byen og som har brug for et sted at overnatte imens. Den anden gruppe består typisk af erhvervsfolk, der deltager i møder, kongresser eller andre events, som strækker sig over nogle dage op til en uge. Samlet set medfører begge grupper af besøgende, at hotellerne i Esbjerg har belægningsprocenter der hører til de højeste i Danmark. I 2016 var belægningsprocenten i Esbjerg på 62,1 %. Kun overgået af Københavns 77,7 % og Aarhus 64,7 %.

Mens den første gruppe besøgende har meget lange arbejdsuger og ikke har fokus på oplevelser, har den anden gruppe besøgende en helt anden tilgang til byen og dens muligheder. Det er denne gruppe af eventorienterede mødeturister som udgør det største potentiale for Esbjerg. Der kan overfor denne gruppe af gæster arbejdes på to fronter:

- Tiltrækning af flere møder og konferencer for herved at øge anledningerne for besøg og genbesøg
- Forbedring af den eksisterende indsats – både i forhold til logistik, faciliteter og professionalisme i modtagelse og øvrig håndtering af gæsternes ønsker og behov.

Arbejdet sker hos Esbjerg Erhvervsudvikling i rammerne af kommunikationsplatformen Vadehavskysten.

Den generelt manglende hotelkapacitet i Esbjerg gavner ikke de potentielle udviklingsmuligheder, der findes for erhvervs- og mødeturismen i byen. Den manglende hotelkapacitet bliver imødekommet af nyt hotelbyggeri. Set i forhold til den overordnede fysiske planlægning i kommunen skal yderligere hotelbyggeri finde sted i bymidter. Der gives herudover mulighed for udbygning med hotel i områder, der relaterer sig til erhvervs- og mødeturisme.

Forretningsområdet stiller herudover ganske få krav til den fysiske planlægning i kommunen, da erhvervs- og mødeturistens aktiviteter typisk finder sted i byzone, det vil sige, i eller ved Esbjerg Havn, Esbjergs bymidte og/eller i erhvervsområder. I alle de nævnte områder er der gode muligheder for at etablere de faciliteter, som skønnes nødvendige for at fremme forretningsområdet.

KONKLUSION

Esbjerg Kommunes nabokommuner rummer store, veludbyggede og kystnære sommerhusområder, som fungerer rigtig godt med udbuddet af turistfaciliteter i Esbjerg Kommune. Da turistprodukterne således supplerer hinanden, er der et stort fokus på at sikre en koordinering og et samarbejde på tværs af kommunerne, der kan løfte, styrke og fremme hele området som en interessant og attraktiv destination. Business Region Esbjerg, Nationalpark Vadehavet og Kulturregion Esbjerg er eksempler på sådanne samarbejder.

I Esbjerg Kommune arbejdes der med to strategiske forretningsområder; erhvervs- og kyst- og naturturismen. Esbjerg Kommunes turismæssige profil medfører, at der er mange overlap i arbejdet med disse to forretningsområder. Den supplerende effekt i forhold til sommerhusområderne i nabokommunerne opstår fordi kyst- og naturturisten primært besøger Esbjerg Kommune som endagsturister med et stort fokus på oplevelser og shopping. Og netop oplevelser og storbyatmosfære, herunder shopping, er også væsentlige elementer i arbejdet med erhvervs- og kystturismen.

Oplevelsesturisme handler om at tilbyde den besøgende turist en oplevelse, der er værd at køre efter. Det vil sige, at oplevelsen skal være anderledes, unik og kvalitetsmæssigt helt i top. Turisten skal i alle tilfælde mødes professionelt for at skabe en god forståelse for områdets kvaliteter. Det professionelle møde er især vigtigt i forhold til etableringen af vadehavskysten som en destination for mødeturismen. Men kyst- og naturturister er mødeturister, der holder fri og er på ferie, derfor har det professionelle møde også her en meget stor betydning.

Autentiske og unikke oplevelser serveret i en professionel ramme er nødvendige i forhold til kræsne, men ressourcestærke turismesegmenter, som eksempelvis erhvervs- og mødeturister. Det er en byorienteret målgruppe, der ikke umiddelbart udfordrer den fysiske planlægning og de mange bevarings- og beskyttelsesforanstaltninger, der findes i vadehavsområdets kystlandskaber. Men ikke desto mindre vil en yderligere satsning på byturismen have betydning for byplanlægningen, hvor eksempelvis parkering er en tilbagevendende problemstilling som Esbjerg Kommune arbejder med løbende i god dialog med erhverv, borgere og øvrige interessenter.

Ved at gøre kysten og de kystnære områder tilgængelige, attraktive og formidlingsmæssigt interessante for store grupper af besøgende styres turismestrømmen så sliddet og benyttelsen sker på udvalgte steder og måske endda i selskab med professionelle guider. Vadehavsområdet er sårbart overfor for megen færdsel, hvorfor megen og ikke styret turisme risikerer at true Vadehavets særlige kvaliteter. Initiativerne omkring Vadehavscenret, Mandø, det maritime Ribe, Marbæk Plantage og Esbjerg Strand handler netop om at arbejde professionelt med de oplevelsesøkonomiske aspekter ved Vadehavet på en måde, der fremmer ansvarlig turisme.

Esbjerg Kommune ønsker således at fremme og styrke arbejdet i Nationalpark Vadehavet og Verdensarv Vadehavet, og Esbjerg Kommune deler i dette arbejde, den statslige og internationale opmærksomhed på at sikre den rigtige balance mellem turisme og natur- og landskabsværdier i det sårbare Vadehav.